

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA III

Temat 1. **Jak pisarze odpowiadają na pytanie o rolę „bagażu pamięci” w życiu człowieka?**
Interpretując fragment prozy Aleksandra Jurewicza oraz wiersz Czesława Miłosza, zwróć uwagę na sposób kreowania przestrzeni i czasu oraz miejsce owego „pamiętam” w relacji mówiących.

I Rozwinięcie tematu [maksymalnie 51 punktów]

Punktacja: 0 lub 3

Zasada zestawienia tekstów

1. „Bagaż pamięci” jako nadrzędny motyw łączący oba teksty. 3
2. Różnice (proza – poezja, szczegółowość – metaforyczny skrót). 3

Czas i przestrzeń (oba utwory)

3. Przestrzeń z przeszłości (doświadczenia dzieciństwa i młodości) utrwalona w pamięci bohatera. 3
4. Przestrzeń subiektywna, indywidualna („ja” liryczne – narrator pierwszoosobowy). 3
5. Aura tajemniczości, baśniowości (nierealności); mityzacja „kraju lat dzieciennych”. 3

Jurewicz

6. Wyidealizowana przestrzeń zapisanych w pamięci doświadczeń, olśnień, wtajemniczeń (zapis przestrzeni - zapisem poznawania świata). 3
7. Osobisty wymiar przestrzeni dzieciństwa (*moje „tam”*); jej wpływ na kształtowanie osobowości człowieka. 3

Miłosz

8. Lęk samopoznania towarzyszący odtwarzaniu przestrzeni. 3
9. Doświadczenia czasu i przestrzeni jako budulec tożsamości (osobowości) człowieka (*Moja ojczyzna*). 3

Miejsce przeszłości

Jurewicz

10. Przeszłość jako stały komponent życia człowieka (*czas przeszły zatrzymany*). 3
11. Obszar funkcjonujący poza świadomością człowieka, rządzący się własnymi prawami; nie podlega władzy człowieka, przywołuje ją podświadomość (sen) lub bodźce zewnętrzne (zapach, krajobraz). 3
12. Ambiwalencja pamięci (leczy, ale i rani). 3

Miłosz

13. Przestrzeń odtwarzana, przywoływana świadomie, kreowana. 3
14. Obrazy przeszłości jako pretekst do poznawania samego siebie (motyw lustra – przeglądania się w wodzie). 3
15. Ambiwalentny obraz przeszłości (jasny – ciemny, swojski – groźny). 3

Kontekst

16. Literatura „małych ojczyzn” jako punkt odniesienia (reinterpretacja mitu szczęśliwego dzieciństwa). 3
17. Motyw wyobcowania, wydziedziczenia (Miłosz). 3
18. Inne konteksty literackie, np. Proust, Mickiewicz

Wnioski

19. Doświadczenia dzieciństwa (przeszłości) jako ważny komponent życia człowieka. 3
20. Obsesyjna chęć odzyskania „swojego tam”, połączona z poczuciem niemożności powrotu do spokojnej nieświadomości dzieciństwa u Miłosza. 3
21. Przeszłość jako nieodłączna część teraźniejszości, od której nie można oderwać, której nie można odrzucić u Jurewicza. 3
22. Współgrająca z wymową utworów tonacja wypowiedzi: liryczno-nostalgiczna u Jurewicza i nostalgiczno-tragiczna u Miłosza. 3

II. KOMPOZYCJA (10 punktów)

- podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 10
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 5

III. STYL (10 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 10

- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka. 5
- IV. JĘZYK (21 punktów)**
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 21
  - poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 10
  - w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne. 5
- V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY** 8

Temat 2. **Ucztownie jako motyw literacki.** Analizując podane fragmenty zwróć uwagę na **sposoby obrazowania** oraz porównaj stosunek autorów do szlacheckiej tradycji ucztownia zaprezentowanej w *Panu Tadeuszu* Adama Mickiewicza i *Przedwiośniu* Stefana Żeromskiego.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać 51 punktów) Punkcja: 0 lub 3

Pan Tadeusz

Analiza fragmentu

1. Uczta jako wyjątkowe wydarzenie w życiu mieszkańców dworu; obfitość niecodziennych potraw. 3
2. Szczególna troska o zachowanie staropolskiej tradycji biesiadnej (np. serwis jako pamiątka *biesiad sławnych*). 3
3. Nadrzędna rola obyczaju (Wojski jako mistrz ceremonii); samo spożywanie posiłku jako czynność naturalna (*prędko z żołnierskim jedli apetytem*). 3
4. Wniosek: Ważniejsza „oprawa”, dokładny opis ceremonii, wyglądu, sposobów przyrządzania, walory smakowe pozostawione domysłowi. 3

Sposób prezentacji

5. Rozbudowane wyliczenia mało znanych, egzotycznych i tajemniczych nazw potraw. 3
6. Epitety podkreślające związek potraw z tradycją (rosół staropolski, „barszcz królewskim zwany”). 3
7. Równoważniki i zdania wykrzyknikowe – wyrażające zachwyty, zdumienie (*Dalej inne potrawy, a któż je wypowie!, Owe ryby!*). 3
8. Szczegółowość i plastyczność opisu 3
9. Styl w miarę ozdobny, adekwatny do tematu. 3

Stosunek autora do szlacheckiej tradycji ucztownia:

10. Uczta jako świadectwo kontynuowania tradycji domu szlacheckiego i czynnik podtrzymujący tożsamość narodową. 3
11. Terapeutyczny wymiar tradycji biesiadnej (przywołanie czasów potęgi Rzeczypospolitej szlacheckiej). 3
12. Przeciwwstawienie przeszłości i terażniejszości 3

Przedwiośnie

Analiza fragmentu

13. Posiłki jako podstawowy element regulujący porządek dnia mieszkańców Nawłoci, desakralizacja tradycji biesiadnej 3
14. Celebrowanie czynności jedzenia (delektowanie się smakiem, obżarstwo). 3
15. Wniosek: kultywowanie obyczaju wyłącznie w wymiarze hedonistycznym, 3

Sposób prezentacji

16. Wyliczenia posiłków (liczba mnoga, naruszona kolejność) sprowadzone do kategorii uogólnienia – jedzenie jako synonim celu życia ziemiaństwa. 3
17. Wartościujące dodatnio zdrobnienia nazw potraw, epitety przymiotnikowe w stopniu wyższym i najwyższym, zaimki nieokreślone sugerujące niezwykłość smaku serwowanych potraw. 3
18. Kontrast między nastawieniem uczestników biesiad, a ironicznym komentarzem narratora (np.: „snobizm parafialny”). 3

Stosunek autora do szlacheckiej tradycji ucztownia:

19. Życie w Nawłoci nastawione na zażywanie przyjemności, sprowadzone do jednego wymiaru. 3
20. Próżniactwo i bezwład ziemiaństwa jako przejaw demoralizacji. 3

Wykorzystanie kontekstu

- 21. Wykorzystanie znajomości Mickiewiczowskiej epopei (np. tradycja jako siła szlachty przy jednoczesnej otwartości na zmiany).
- 22. Wykorzystanie znajomości *Przedwiośnia* (np. ocena ziemiaństwa).

Wniosek

- 23. Dwa wymiary tradycji: pozytywny, gdy łączy się z innymi wartościami (*Pan Tadeusz*); negatywny, gdy zostaje sprowadzony do płaszczyzny hedonistycznej (*Przedwiośnie*). 3
- 24. Przyczyny różnic w wykorzystaniu motywu w obu utworach. 3

II. KOMPOZYCJA (10 punktów)

- podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrz, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 10
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. 5

III. STYL (10 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 10
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka. 5

IV. JĘZYK (21 punktów)

- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 21
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 10
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne. 5

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 8